

OBEZITA A JEJÍ KOMPLIKACE

Pplk. doc. MUDr. Pavol HLÚBIK, CSc.
Vojenská lékařská akademie J. E. Purkyně, Hradec Králové
(rektor: plk. doc. MUDr. Svatopluk Býma, CSc.)

Obezita představuje jeden z nejzávažnějších zdravotních problémů konce 20. století. V žádném případě se nejedná o nově vzniklou či objevenou patofyziologickou jednotku. V současnosti je alarmující především vzrůstající trend prevalence obezity v celosvětovém měřítku u dospělé i dětské populace. Je nutno si uvědomit, že obezita znamená ukládání nadbytečně konzumované energie ze stravy do tukových buněk. Pravděpodobně doprovází lidstvo od jeho historických prvopočátků. Nelze ji chápat jenom jako kosmetickou záležitost, nutno zdůraznit, že se jedná o závažné onemocnění.

Náhled na lidské tělo, tělesnou hmotnost se postupně vyvíjel a neustále vyvíjí. Je znám pozitivní vztah baroka ke korpulentnějším postavám, které byly považovány za ideální. Obdobně se s pozitivním hodnocením nadváhy i obezity setkáváme v první polovině 20. století, kdy „obézní růžovolící dítě je dokladem nejlepší péče rodičů, známkou dobře prospívajícího a zdravého jedince“. Z pohledu dnešních znalostí patofyziologie obezity a hodnocení jejího podílu na vzniku a rozvoji řady nejzávažnějších civilizačních nemocí zahrnutých pod společný název metabolický syndrom X (dyslipidémie, diabetes mellitus II. typu, hypertenzní nemoc...), které vedou k akceleraci aterosklerózy, je nutno obezitu hodnotit jako závažné onemocnění. Obezita se významnou měrou podílí na zvyšování morbidity a mortality u lidí v produktivním věku, zvyšuje zdravotnické výdaje potřebné na léčbu osob trpících obezitou, u kterých se ve zvýšené míře vyskytují nejruznější komplikace s obezitou související.

V národním i mezinárodním měřítku je problematika obezity věnována značná pozornost, jak lze doložit rozsahem publikací v odborných tuzemských i zahraničních periodikách. Pravidelně jsou pořádány kongresy a symposia zaměřená na etiopatogenezi, diagnostiku a léčbu obezity. V rámci *International Obesity Task Force* jsou vypracovávána obecná doporučení, která slouží jako výchozí materiál pro zpracování národních programů komplexní péče o obézní pacienty. V roce 1997 se v Praze uskutečnil *The Round Table Meeting on Obesity Management in Central Europe*, na kterém vystoupila řada odborníků zabývajících se problematikou obezity.

Česká obezitologická společnost ve spolupráci s VLA JEP Hradec Králové a FN Hradec Králové uspořádala 21. 4. 1998 v Hradci Králové seminář s mezinárodní účastí s názvem „Obezita a její kom-

plikace“. Na konferenci vystoupili přední čeští odborníci v oblasti obezitologie a s velice zajímavým sdělením vystoupili polští autoři. V úvodní přednášce doc. Hainer - předseda České obezitologické společnosti - referoval o národním programu komplexní péče o obézní pacienty v ČR. Kromě statistických údajů prevalence obezity v ČR charakterizoval obecné mechanismy vedoucí ke vzniku a rozvoji nadměrné tělesné hmotnosti. Upozornil na závažné komplikace vznikající v důsledku obezity, především na její podíl v akceleraci metabolických onemocnění. Prof. Malý vystoupil se sdělením na téma vztahu nadměrného ukládání energie především do oblasti viscerální intraabdominální tukové tkáně k poruchám procesu fibrinolýzy. Prof. Zadák ve svém sdělení „Obezita a hyperlipoproteinémie“ velice podrobně a názorně dokumentoval podíl obezity na vzniku poruch metabolismu lipidů. Poukázal na nutnost včasné diagnostiky metabolických onemocnění. Zdůraznil význam primární prevence, stravovacích zvyklostí a životního stylu. Doc. Perušičová v přehledném sdělení referovala o metabolickém syndromu X. Zaměřila se především na podrobnou charakteristiku významu obezity v patofyziologii vzniku diabetes mellitus II. typu.

Řada sdělení byla zaměřena na včasnou prevenci obezity, diagnostiku a léčbu obezity jak konzervativní cestou (úprava stravovacích zvyklostí, redukční diety, behaviorální přístup), tak i chirurgickou léčbu obezity. Doc. Hlúbik a MUDr. Malá přednesli sdělení o systému péče o obézní pacienty Východočeského regionu v specializované ambulanci a v průběhu hospitalizace. Zaměřili se především na komplexní diagnostiku a návrh terapeutického postupu. Zahraniční účastníci dr. Bertrandt a dr. Kłos z Polska přednesli rozsáhlá sdělení zaměřená na prevalenci výskytu obezity u civilního polského obyvatelstva a příslušníků polské armády.

Všichni účastníci se jednoznačně shodli na charakteristice obezity jako nemoci, na nutnosti komplexního přístupu v diagnostice a léčbě obezity. Poukázali na význam a důležitost primární prevence, edukace široké laické veřejnosti - změna životního stylu, stravovacích zvyklostí, zvýšení výdeje energie - a na potřebu edukace odborné lékařské veřejnosti. K úspěšnému průběhu semináře přispěli hlavní sponzoři akce - firmy Roche, Knoll a Hoechst.